

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

КЛАС СОЛЬНОГО СПІВУ

(академічний, естрадний)

ПРОГРАМА
ДЛЯ ПОЧАТКОВИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
МИСТЕЦЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Київ 2003

Укладачі: **І.М. Євстіфєва** - викладач Київської дитячої музичної школи № 35
М.М. Пільвський - викладач Київської дитячої музичної школи № 35,
композитор

Рецензенти: **Т.Н. Джолас** - викладач Київського державного вищого
музичного училища ім. Р.Глієра,
заслужений артист України

І.Г. Паливода - викладач-методист Київського державного вищого
музичного училища ім. Р.Глієра

Відповідальна за випуск **Н.І. Смольська**

Редактор **Л.В. Московченко**

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури і
мистецтв України, 2003

Bach I.S. Edition Peters, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Beethoven L. Edition Breitkopf, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Brahms I. Edition Breitkopf, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Handel G.F. Edition Peters, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Mozart V.A. Edition Peters, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Mundo musical. Buenos-Aires, Argentina, 1956, 1961, 2002
Weber C.M. Edition Peters, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Shubert F. Edition Breitkopf, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Shumann R. Edition Peters, Leipzig, 1957, 1966, 1974, 1987
Фонотека УР-І, Промінь, відеозаписи УТ 1, Інтер 1996, 1997, 1998, 1999, 2003

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розвиток духовності й культури народу — пріоритетний напрямок політики української держави. Основний шлях вирішення цього питання — естетичне виховання дітей. Важливу роль в системі музичної освіти підрастаючого покоління відіграють початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади — дитячі школи естетичного виховання системи Міністерства культури й мистецтв України. Вони формують світогляд, моральне обличчя учнів, професійну музичну майстерність молодих музикантів, а також пропагандистів музичної культури. Крім того, школа естетичного виховання здійснює підготовку найбільш обдарованих учнів до вступу до мистецьких навчальних закладів вищого рівня.

Основною формою навчальної та виховної роботи у музичних школах є урок із фаху. Роль викладача у навчальному процесі багатогранна і від його майстерності та рівня професійної підготовки залежить виховання майбутнього музиканта.

Програма навчання “Клас сольного співу” розрахована на 7 (8) та 5 (6) років.

Викладач предмета “Сольний спів” зобов’язаний:

- уміти комплексно виховувати художній смак, розвивати загальну культуру учнів;
- покласти в основу занять спів без супроводу (“a cappella”), що є вищою формою вокального виконавства, який сприяє розвитку слуху, покращенню інтонації;
- охороняти і виховувати дитячі голоси, правильно розвивати вокальні дані, ретельно підбирати репертуар, враховуючи діапазон і можливість голосового апарату учнів.

З перших уроків викладач повинен виховувати у учня любов до музики, розвивати його творчу фантазію, естетичний смак, образне мислення.

Протягом усіх років навчання викладач-вокаліст має будувати заняття таким чином, щоб послідовно націлювати учнів на оволодіння різноманітними прийомами виконавської майстерності, на кожному ступені занять підбирати вокальні твори, що не складають зайвих труднощів. Треба завжди пам’ятати, що безперервне бажання учня щодо вдосконалення одного співочого прийому повинно стимулювати розвиток другого — саме в цьому і є творчий ріст майбутнього співака. Твори, що вивчаються і виконуються, повинні пробуджувати творчу зацікавленість учня, розвивати фантазію, що, в свою чергу, сприятиме правильному обмірковуванню й розкриттю музичної драматургії художнього твору. Емоційні моменти, що виникають під час співу, мають допомагати учневі запам’ятати й зафіксувати необхідні технічні прийоми.

Єдність внутрішнього слухання й бачення народжує в учня відповідну вокальну техніку, ступінь удосконалення якої визначається його талантом, його здатністю до сприйняття порад викладача і корисною працею, витраченою ним самим на опанування елементів співочої майстерності. Успішний і послідовний гармонійний розвиток учня залежить від досвіду й знань викладача.

Зацікавити учня музикою — значить створити умови для успішної праці з ним, а це відбувається лише тоді, коли викладач яскраво розкриває зміст і красу твору. Кращим дидактичним матеріалом у процесі навчання можуть бути спеціально підібрані вокальні твори або окремі фрази із текстом, а, іноді без нього.

Враховуючи, що між голосними та приголосними звуками (як під час вимови, так і під час співу) існує великий взаємозв’язок і взаємовплив, які не можуть не віддзеркалюватися на якості співу, співові з текстом слід приділяти особливу увагу з найперших уроків.

Прослуховування творів навчального репертуару у виконанні кращих вокалістів світу допомагає викладачеві скласти більш конкретні та цілеспрямовані плани.

Виконавська майстерність в цілому не є сумою прийомів вокально-технічного, художнього, емоційного та інтелектуального виховання, а є злитком взаємно впливаючих фізичних та психологічних факторів — усього, що усвідомлюється і переживається учнем.

Варто зазначити, що віковий ценз учнів класу сольного співу є досить великим — від семи до двадцяти п’яти років. Більш того, голосовий апарат по-справжньому формується у 18 - 19 років як у чоловічих, так і у жіночих голосів, і викладач має враховувати ці обставини у кожному конкретному випадку. Зрозуміло, що робота з учнем четвертого класу, якому 11 років, і учнем того ж класу, якому 17 років, буде різною. Тому для учнів, молодших за віком, рекомендується 7 (8) річний строк навчання, а для старших — 5 (6) річний. Програми контрольних заходів для учнів різних вікових категорій також можуть зазнавати змін у залежності від віку й голосу учня.

У першому семестрі, по мірі готовності учня, проводиться контрольний захід (прослуховування, контрольний урок, академічний концерт, тощо), на якому виконуються два твори.

У другому семестрі — два контрольних заходи: академічний концерт: - у безрези, перевідний академічний концерт (випускний іспит) - у квітні (травні). На першому виконуються один твір, на другому — два твори. На випускному іспиті виконуються три твори.

Список літератури

- Альбом співака-аматора. Київ: Мистецтво, 1965
Арии и дуэты. /Сост. М. Миркин. Москва: Музыка, 1960, 1961
Вокальні ансамблі українських композиторів. /Упор Ф. Надененко. Київ: Мистецтво, 1955
Вокальные произведения аргентинских композиторов. /Сост. А. Орфёнов. Москва: Музыка, 1957
Вокальные произведения испанских композиторов. /Сост. А. Орфёнов. Москва: Музыка, 1964
Вокальные произведения современных итальянских композиторов. /Сост. А. Орфёнов. Москва: Музыка, 1966
Вокальные произведения французских композиторов. /Сост. А. Орфёнов. Москва: Музыка, 1960
Гаврилин В. Вторая немецкая тетрадь. Ленинград: Композитор, 1981
Дмитриев В. Избранные песни. Ленинград: Композитор, 1981
Дубравин Я. Песни и хоры для детей. С.Петербург: Композитор, 2000
Дунаевский И. Избранное. Москва: Музыка, 2000
Естрадний калейдоскоп (альманах). Київ: Музична Україна, 1964 – 1980
Заспіваймо пісню веселеньку. Київ: Музична Україна, 1979
И вальс, и танго, и фокстрот. /Сост. Г. Портнов. Ленинград: Композитор, 1985
Избранное для голоса и фортепиано. /Сост. М. Миркин. Москва: Музыка, 1986
Избранные отрывки из классических опер. Москва: Музгиз, 1958, 1959
Кириліна І. Веселі пісні. Київ: Музична Україна, 1986
Костецкий М. Пісні. Київ: Музична Україна, 1975
Крылатов Е. Прекрасное далёко. Москва: Музыка, 1989
Лисенко М. Дитячі опери „Коза-Дерева”, „Пан Коцький”, „Зима і Весна”. Київ: Музична Україна, 1991, 1992, 1993
Лисенко М. Романси, солопівні. Київ: Мистецтво, 1941
Ліричні пісні. Київ: Музфонд, українська філія, 1954
Мастера зарубежной эстрады. /Ред. С. Данилов. Москва: Музыка, 1983, 1985, 1988, 1990
Народные песни разных стран. /Ред. З.Левина. Москва: Музыка, 1964
Островский А. Песни. Москва: Музыка, 1964, 1989
Песни - картинки. /Сост. И.Кадомцев. Москва: Музыка, 1975 – 1991
Песни радио, кино и телевидения (альманах). Москва: Музыка, 1963 – 1994
Песни русских композиторов. Москва: Музгиз, 1955, 1957
Песня не прощается с тобой. /Сост. Е Сироткин. Ленинград: Композитор, 1983
Подвала В. Ану, відгадай! Київ: Музична Україна, 1980
Поклад І. Пісня не загубиться. Київ: Мистецтво, 1965
Пуленк Ф. Избранные романсы. Москва: Музыка, 1966
Респиги О. Туман. Эхо. Диалог. Москва: Музыка, 1967
Розмай. /Упор. К.Салан. Київ: Видання музично-педагогічного коледжу ім. К.Ушинського, 1997
Русский романс. Москва: Музыка, 1983, 1987
Співає Закарпатський народний хор. /Упор. М. Кречко. Київ: Музична Україна 1973
Українські народні думи та пісні. Київ: Музична Україна, 1990
Українські народні пісні. Київ: Музична Україна, 1976
Что услышал композитор. Ленинград: Композитор, 1979 – 1990
Шамо І. Крилата пісня. Київ: Музична Україна, 1985
Шопен Ф. Полное собрание сочинений, том XVII, Песни /Ред. И.Я.Падеревский, Краков, 1974, 1976 1981
Вайн Р. Бельканто (рукопись). Минск: Госархив, 1965
Зайдлер Г. Искусство пения. Москва: Музгиз, I том – 1957, II том – 1958
Збірка вправ для розвитку техніки легких жіночих голосів. /Ред. Є. Лур'є. Київ: Музична Україна, 1972
Панюшка Г. Искусство пения. Москва: Музыка, 1968
Пілявський М., Дмитренко Г. Особливості написання і виконання сучасних вокальних творів для юнацтва (рукопис). Київ: ДМШ № 35, 1999
Попов В., Соколов С. Школа хорового пения. Москва, 1987

Ронжин В.
Сіменес Г.
Скорик М.
Стеценко К.
Уоррен Р.
Філіпенко А.
Фрадкін М.
Френкель Я.
Чайковський П.
Янівський Б.-Ю.
Ярова Т.

“Імпровізація” (джаз-квінтет)
“Ель Манисера” (квінтет)
“Аеліта” (джаз-квартет)
Фрагменти із духовних творів
Мелодії з мюзиклу “Серенада сонячної долини”
“Моя Україна безкрая” (дует)
“Прощайте, голуби” (квартет)
“За окошком місяць” (квартет)
Литургия Иоанна Златоуста (фрагменти)
“Де ж він, де ж він, білий лебідь?” (дует)
“Скрипка Паганіні” (дует)

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

(короткі методичні рекомендації)

Строк навчання — 7 (8) років

I клас

Рекомендується проводити всю роботу у рамках природного звучання голосу, використовуючи для цього спеціальні вправи, окремі вокальні фрази, доступні твори. Слід звертати увагу, що дихання під час співу й вимови є засобом виразності і художнього впливу на слухача. Кожний твір, який вивчається учнем, окрема музична фраза повинні супроводжуватися поясненнями викладача з якою метою це дається, що потрібно для його правильного відтворення, і як технічно це зробити

Викладач має розвивати в учнів уміння слухати музику, вміння повторювати на слух музичну фразу з точним метроритмічним малюнком.

У першому семестрі краще робити акцент на українські народні пісні і твори українських композиторів, у другому — на популярні пісні композиторів різних країн і обов'язково класичні твори для дітей.

З першого року навчання слід розвивати так званий “сферичний” звук, передусім розкриваючи теоретичний зміст цієї практичної навички.

Треба виробляти в учня чітке проспівування слів, слідкувати за логічними музичними й словесними наголосами. Слід привчати учня до особливостей співочої вимови слова – без особливого акцентування голосних звуків у передударному складі. Особливу увагу необхідно звертати на чистоту інтонування. Причина її відсутності, частіше за все, є наслідком недостатньо чіткої координації регулятора (слуху) і голосового апарату, що не відтворює імпульсів свідомості співака. Цей недолік можна зменшити за рахунок нескладних вокальних вправ на легато й стакато, гам та арпеджіо, але викладач має інтуїтивно відчувати, які саме вправи і в якій послідовності треба вивчати.

У I класі рекомендується вивчити 15 - 20 різнохарактерних музичних творів.

II клас

Рекомендується активно продовжити роботу над чистотою інтонації, розпочату у I класі, із метою закріплення і подальшого розвитку вокальних здібностей учня, почуття його впевненості у своїх силах як під час роботи в класі, так і під час виступу перед слухачами.

Не менш важливо розвивати в учня внутрішній вокальний слух, без якого він не може фіксувати звучання, що необхідно для встановлення взаємозв'язку з “мускулатурною” пам'яттю-рефлексом, від набутку якого багато у чому залежить його вокальна майстерність.

Викладач повинен приділяти велику увагу вихованню в учня відчуття різних вокальних прийомів. Це дозволить учневі свідомо фіксувати необхідні з них і відсіювати непотрібні. Закріплення навичок слід пов'язувати з нюансуванням твору, що виконується, і окремих звуків.

Елементи виконавства слід розвивати в учня з самого початку навчання, ні в якому разі не форсуючи емоційну сторону.

В основі сучасної педагогічної вокальної практики лежить техніка змішаного дихання. Використовування вокального дихання залежить не лише від індивідуальних особливостей учня і рівня його підготовки, але й від характеру твору (теситури, динаміки) та інших факторів.

Розкриттю музичної драматургії твору може сприяти ілюстрація його викладачем (який має бути у ідеальній вокальній формі), або учнем старшого класу. Викладач звертає увагу учня на важкі місця у творі, де слід особливо затриматися під час самостійної роботи, і пропонує вокально-технічні засоби для його виконання.

З учнем слід вести систематичну роботу над технікою рухливості голосу у межах діапазону, встановленого викладачем. Матеріалом для цього можуть бути твори, де є нескладні пасажі, рулади, або окремі фрази із творів, що мають необхідний голосовий рух по два, три і більше звуків на одному голосному (розспіві). Також можуть бути використані спеціальні вправи на рухливість голосу.

У II класі учень вивчає 15 - 18 різнохарактерних музичних творів.

III клас

У III класі викладач продовжує роботу з учнем над розвитком інтонації, кантилени, оволодінням співочим словом, чіткістю вимови приголосних, різноманітними технічними засобами співочого дихання та ін.

Викладач, як і в I-II класах, повинен добиватися розширення співочого діапазону учнів, звертаючи увагу на вдосконалення "сферичного" звуку на повному діапазоні, вкладаючи так звані "перехідні" і "закриті" звуки.

Слід звертати особливу увагу на розвиток гармонійного слуху, чистоту інтонації, оволодіння різними метроритмічними малюнками.

Продовжувати виховання в учня свідомого ставлення до запропонованих технічних і художніх прийомів, постійно нагадувати йому про важливість оволодіння усіма засобами вокальної виразності.

У III класі учень вивчає 13 - 16 різнохарактерних музичних творів.

IV клас

Рекомендується продовжувати роботу над оволодінням широким діапазоном, що повинен досягти як мінімум двох октав, а також над рухливістю голосу, легкістю подачі звуку тощо. Бажано оволодіння "закритими" звуками. З IV класу слід практикувати обов'язкове виконання учнем творів "a capella". Ці твори мають виконуватися учнями під час виступів у контрольних заходах.

У IV класі необхідно залучати учня до колективного музичення (хоча цю роботу можна практикувати і раніше) для вироблення почуття колективного музичного звучання. У IV класі до навчального репертуару рекомендується включати як класичні твори українських і зарубіжних авторів так і естрадні твори різних часів і стилів.

З IV класу викладач пропонує для самостійного вивчення учнем музичні твори з репертуару I - III класів.

У IV класі учень вивчає 11 - 15 різнохарактерних музичних творів.

V клас

У V класі учень оволодіває повним вокальним робочим діапазоном:

- ◆ сопрано (дискант) - до першої - до третьої октави;
- ◆ мецо-сопрано - ля малої - ля другої октави;
- ◆ тенор - ре малої - ля першої октави;
- ◆ баритон - ля великої - мі першої октави;
- ◆ бас - фа великої - до першої октави.

У V класі рекомендується звертати увагу учня на оволодіння технічними навичками виконання мелізмів, філірування, міксування, штрихування звуків. У учня з легким голосом слід виробляти вміння співати у швидкому темпі діатонічні й хроматичні гами.

Для удосконалення технічних навичок учня бажано включати до навчального репертуару твори таких композиторів як Каччині, Белліні, Гретрі, Рамо, Леонкавалло, Лисенко, Леонтович.

Кількість вивчених творів навчального репертуару може зменшуватися за рахунку удосконалення виконавських і вокально-технічних навичок учня.

Викладач пропонує для самостійного вивчення учнем музичні твори з репертуару I - IV класів.

У V класі учень вивчає 10 - 13 різнохарактерних музичних творів.

VI клас

У VI класі викладач продовжує роботу над подальшим удосконаленням навичок учня і закріпленням знань набутих за період навчання у I - V класах

Основним завданням навчального процесу у VI класі є розвиток виконавської культури учня, виховання художнього смаку.

У VI класі учень повинен самостійно підготувати до виконання вокальний твір, вміти вільно читати музичний матеріал з листа. Необхідно надати можливість учневі проявити всі свої виконавські здібності, знайти власну інтерпретацію творів. Одним з головних навчальних засобів розвитку виконавських навичок учнів VI класу є спів вокалізів. Паралельно із співом вокалізів учням слід вивчати пісні народів світу.

Яскрава колористика народних пісень поглиблює розвиток духовної культури учня.

Викладач пропонує для самостійного вивчення учнем музичні твори з репертуару I - V класів.

Шуберт Ф.
Шуман Р.

"Сатири" (камерно-вокальний цикл)
"Смерть и Дива", "Лесной царь"
"Посвящение", "Два гренадера",
"Любовь и жизнь женщины" (вокальний цикл)

Твори сучасних зарубіжних композиторів:

Баснер В.
Бершидський О.
Брейтбург К.
Дунаєвський І.
Дунаєвський М.
Мігуля В.
Паулс Р.

"Это было недавно, это было давно"
"Кольбельная Вулкана"
"Осень"
"Молчание"
"Позвони мне, позвони" із к/ф "Карнавал"
"У Вечного огня"
"Еще не вечер", "Радуйся",
"Скрипач на крыше"
"Ничто не сломает нас",
"Я не могу иначе",
"Любовь - волшебная страна"
"А где мне взять такую песню?"
"В любви секретов нету"
"Оранжевый галстук", "Розы"
"Любовь и разлука", "Кавалергарды"

Пахмутова О.

Петров А.
Пономаренко Г.
Рубашевський В.
Хавтан Є.
Шварц І.

"Міліш за все на світі" (тріо)
"Музыкальные моменты" (джаз-квітет)
Фрагменти із кантат, ораторій
Фрагмент із партесного концерту
"Не отвержи мене во время старости"
"Лебідь і лебідка" (тріо)
"Аве Соль" (квітет)
Фрагменти із духовних творів
"Ах, подруженьки" з опери "Аскольдова могила" (тріо)
Фрагменти з ораторій "Самсон"
"Мы вас подождём" (тріо)
"Ми - українці"
"Тільки зоря" (тріо, квітет),
"Буде так!" (дует),
"Королева кохання" (тріо)
"Навеки я люблю" (квітет)
"Ой, сивая зозуленька", "Пряля", "Щедрик"
"Молитва за Україну" (квітет)
"Как цветущий миндаль" (квітет)
"Не стоит прогибаться под изменчивый мир" (квітет)
"Солнышко" (дует)
"У Горпини іменни" (квітет)
"Мы желаем счастья вам" (тріо)
"Вечорниці" (фрагменти із композиції до п'єси Т.Шевченка "Назар Стодоля")
Фрагменти із кантати "Карміна Бурана"
Всеношная Литургия (фрагменти)
Фрагменти із кантати-поєми "Хустина"
"Улетай, туча" (квітет)
"Аллилуя" із рок-опери "Юнона і Авось" (септет)
"Дошичок" (тріо),
"Київ мій, любов моя" (тріо)

Ансамблі:
Андрієвська Т.
Басілая Г.
Бах І. С.
Березовський М.

Білаш О.
Бортнянський Д.
Ведель А.
Верстовський О.
Гендель Г. Ф.
Колмановський Е.
Корнелевич І.
Крупник Г.

Лассо О.
Леонтович М.
Лисенко М.
Лундвік Х.
Макаревич А.
Мажуков О.
Назаров Р.
Намін С.
Ніцинський П.

Орф К.
Рахманінов С.
Ревуцький Л.
Резніков В.
Рибніков О.
Рожавська Ю.

вальс Венери з опери “Ноктюрн”,
солоспіви на вірші Г. Гейне

Твори сучасних українських композиторів:

Горчинський А.
Гримальський С.
Журавицький В.

Злотник О.
Канерштейн О.
Карпенко А.
Мейтус Ю.
Новак А.
Онишко О.
Пілявський М.
Пляченко О.
Подвала В.
Пухляк С.
Станкович С.
Татарченко Г.
Шульман Н.
Шусть А.

“Червона троянда” та інші пісні
“Не забувай”, “Залиш мені що ніч”
Вокальний цикл на слова Бернса Р.
та інші вокальні твори
“Біль”
Вокальні твори
“Любов”
Романси, фрагменти з опер
“Вогонь”
“Мамині рушники”
“Білий блюз”
“Поклич”
“Балада про солдата”
“Київське небо”, “Світяться Торонто”
Вокальні твори
“Актриса”, “Пілігрими”
“Вогні”, “Тополі”
“Вишиваний Казанова”

Твори зарубіжних композиторів-класиків:

Аляб'єв О.
Белліні В.
Бенедікт Л.
Бородін О.
Гайдн Й.
Гаврилін В.
Глієр Р.

Глюк К. В.
Губайдуліна С.
Деліб Л.
Дунаєвський І.

Кабалевський Д.

Малер Г.
Масканьї П.

Мусоргський М.

Орф К.
Перселл Г.
Прокоф'єв С.
Равель М.
Сметана Б.
Страделлі А.
Шнітке А.
Шостакович Д.

“Соловей”
Фрагменти з опери “Норма”
“Карнавал в Венеції”
Фрагменти з опери “Князь Ігор”
Фрагменти з опер і ораторій
“Мама”, вокальні цикли
Концерт для голосу
з оркестром Фа мажор
Фрагменти з опер “Енеїда”, “Орфей”
“Час душі”
арія з дзвіночками із опери “Лакме”, Болеро
Фрагменти з оперет “Ножі”, “Біла акація”, “Вільний
вітер”, “Золота долина”
Серенада Дон Кіхота, вальс із к/ф “Антон Іванович
гнівається”
Фінал Симфонії № 4
Серенада,
фрагменти з опери “Сільська честь”
“Блоха”, фрагменти із опер “Хованщина” і “Борис
Годунов”, “Детская”, “Раёк” (вокальні цикли)
Фрагменти із кантати “Карміна Бурана”
Фрагменти із опери “Дідона і Еней”
Фрагменти з опери “Ігрок”
“Николетта”, фрагменти з опер
Фрагменти з опери “Продана наречена”
Сентиментальна серенада
Моноопера “Людський голос”
Фрагменти з опер “Катерина Ізмайлова”, “Болт”, “Ніс”;
із симфонії №13;
ораторії “На варті миру”. Пісні, романси.

У VI класі учень вивчає 10 - 13 різнохарактерних музичних творів.

VII клас

У VII класі підбиваються підсумки навчальної роботи у I - VI класах. Учень повинен мати повну самостійність у відчутті тональностей, володіти співом “a sarrella” як у вправах і вокалізах, так і у музичних творах; вільно володіти технічними навичками виконання мелізмів, філірування, мікшування, штрихування звуків. вміти співати у швидкому темпі діатонічні й хроматичні гами.

Викладачу слід відмовитися від ілюстративної допомоги (“підігрування”, “підспівування” музичного матеріалу). Викладач пропонує для самостійного вивчення учнем музичні твори з репертуару I - VI класів.

У VII класі учень вивчає 10 - 13 різнохарактерних музичних творів.

VIII клас

У VIII класі закріплюються навички, набуті протягом навчання у I - VII класах.

Восьмий рік навчання – це рік підготовки до вступу у мистецькі навчальні заклади вищого рівня.

У VIII класі учень вивчає 13 - 15 різнохарактерних музичних творів.

ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА

Виконавська практика (концертна діяльність) є важливим засобом естетичного виховання учнів, вона націлена на всебічний розвиток їх творчих здібностей.

Форми виконавської практики:

- а) академічні концерти, іспити;
- б) відкриті концерти учнів класу;
- в) відкриті концерти вчителів відділу;
- г) тематичні концерти;
- д) конкурси різних рівнів, фестивалі, огляди;
- е) шефські концерти;
- є) святкові концерти учнів школи тощо.

Виконавська практика є складовою навчального процесу на уроках сольного співу та вокального ансамблю у класі. Підготовка концертних номерів поглиблює емоційний стан учнів, їх творчу волю, фантазію, внутрішній контроль за всім виконавським процесом, допомагає відшліфувати окремі твори, виховує відчуття форми, точність фразування, динамічний діапазон, єдність вокально-технічної і музично-художньої сторін виконавства.

До участі у виконавській практиці слід підходити індивідуально і враховувати рівень музичних здібностей та загальної підготовки учнів.

Навчальний репертуар включає різноманітні за змістом, формою, стилем та фактурою музичні твори.

НАВЧАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

Строк навчання — 7 (8) років

У відповідності до індивідуальних особливостей учня можливе внесення змін до порядку вивчення творів та збільшення їх кількості. Наведений навчальний репертуар не є вичерпним і може постійно поповнюватися новими творами.

Вербицький М., Чубинський П. “Ще не вмерла України і слава, і воля”
(Державний Гімн України)

I клас

Обробки українських народних пісень:

Косенко В., Лисенко М.,
Надененко Ф., Ревуцький Л. “Веселі гуси”, “По дорозі жук”, “Ой, за гаєм, гаєм”,
“Два півники”, “Корольок”, “Вишеньки”, Веснянка,
Коломийка, “Ой, на горі жито”, “Подольночка”, “А
вже весна”

Твори українських композиторів-класиків:

Лисенко М. Фрагменти з опери “Коза - Дереза”
Ревуцький Л. “Прийди, прийди, сонечко”
Стеценко К. “Пісня Котика” з опери “Лис, Котик та Півник”
Степовий Я. “Осінь”, “Зайчик”

Твори сучасних українських композиторів:

Білаш О. Веснянка
Дремлюга М. “Хто кого злякався”
Жилінський О. “Екіпаж”
Завалішина М. “Я школярочка мала”
Мясков К. “Веселі каченята”
Філіпенко А. “Берізонька”, “Огірочки”, “Сніжинки”, “Дударики”

Твори зарубіжних композиторів-класиків:

Бекман Л. “Елочка”
Кабалевський Д. “Мальчик, бабушка и ослик”
Калініков В. “Тень-тень”
Моцарт В.А. Кольбельная

Твори сучасних зарубіжних композиторів:

Адлер Ю. “Тишина”
Важов С. “Подарите мне жирафу”
Ветров С. “Песенка под липой”
Дементьев В. Простая песенка
Дубравін Я. “Пойте вместе с нами”, “Снеженка”
Журбін О. “Смешной человек”
Каломцев І. Песенки для детей
Крилатов С. “Кольбельная Медведицы”
із м/ф “Умка”
Металіді Ж. Детские песни
Островський А. “До, ре, ми, фа, соль”, “Угадай-ка”

Паулс Р.
Пахмутова О.

Петербурзький С.
Петров А.
Подельський Г.
Портнов Г.
Розенбаум О.
Саульський Ю.

Строк О.
Сюткін В.
Тухманов Д.

Фельцман О.

Фрадкін М.

Френкель Я.

Чернишов В.
Чічков Ю.
Шаїнський В.
Шевченко О.

Ансамблі:

Білаш О.
Глінка М.
Доніцетті Г.
Дунаєвський І.

Злотник О.

Корипанов В.
Людкевич С.
Майборода Г.
Массне Ж.
Перчук І.
Россіні Дж.
Рубінштейн А.
Рубінштейн С.
Сандлер О.
Шамо І.
Янівський Б.-Ю.

“Подберу музыку”, “Любовь настала”, “Браво”,
“Нежность”, “Как молоды мы были”, “Братья по
разуму”,

“Утомлённое солнце”, “Синий платочек”
“Здравствуй”
“Летка-Енка”
“Неужели это мне одной?”
“Бабий Яр”
“Пусть эта песня не нова”,
“Не покидает нас весна”

Песни

“Сто тысяч над Землей”
“День победы”, “Ненаглядная сторона”, “Мы с тобою
танцуем”, “Вечная весна”, “На волне моей памяти”, “В
доме моём”, “Напрасные слова”

“Баллада о красках”, “С добрым утром!”, “Ничего
никому не скажу”, “Признание”, “Добрый вечер”,
“Возвращение романса”

“А белая ночь без тебя”,
“Ты станешь передо мною”,
“Как парус корабля”,

“Но как на свете без любви прожить?”

“Для тебя”, “Снова ветка”, “Август”, “Студенческая
серенада”, “Юность”, “Студенческая дорожная”

“Этот большой мир”

“Мамин вальс”

“Багульник”, “Лето твоих губ”, “Обручальное кольцо”
“Прощайте, школьные дни”, “Июнда”, “Зимний сон”

“Сонячні бульвари” (дует)

“Не искушай” (дует)

„Аврора” (дует)

“Дорогой широкой” (тріо),

“Летите, голуби” (квартет)

“Дай нам, доле, щедрый хлеб” (дует)

“В ніч на Івана, в ніч на Купала” (дует)

“Ставаймо, браття, у коло пісні” (квартет)

Українська баркарола (тріо)

“Гаї шумлять” (дует, тріо)

“Севильяна” (дует)

“Три дороги”, “Згадай” (дует)

“Венецианская регата” (дует)

“Горные вершины” (дует)

“Вишни” (тріо)

“Каштани Києва” (тріо)

“Чебреці” (тріо)

“Не забудь” (тріо)

VI клас

Твори українських композиторів-класиків:

Косенко В.
Лисенко М.

Романси

“Безмежне поле”, “Нічого! Нічого!”, фрагменти з
опери “Тарас Бульба”,

Бетховен Л. В.	“Сурок”		фрагменти з опер “Життя за царя” (“Іван Сусанін”), “Руслан і Людмила”
Брамс І.	Кольбельная		Романси: “Люблю тебя” та інші
Векерлен Ж. Б.	“Приди поскорее, весна!”, “Лес”, Пастораль	Гріг Е.	Пісні
Моцарт В. А.	“Тоска по весне”	Гуаставіно К.	“Фонтан любви”, “Домик-крошечка”
Перголезі Дж.	“Ах, чего я не лужайка”	Гурільов Л.	“Вьётся ласточка”
		Гурільов О.	Фрагменти з опер “Ромео і Джульєтта”, “Фауст”
Твори сучасних зарубіжних композиторів:		Гуно Ш.	“Мне грустно”, “Юноша и Дева”, фрагменти з опер “Кам’яний гість”, “Русалка”
Біберган В.	“Белый кораблик”	Даргомизьський О.	Фрагменти з опери “Пеллеас і Мелізанда”
Блантер М.	“Катюша”	Доніцетті Г.	Фрагменти з опер “Любовний напій”, “Лючия де Ламмермур”
Геворкян С.	“Эхо”	Еспозіто С.	“Душа и сердце”
Гладков Г.	“Песенка Львёнка и Черепахи”	Кальман І.	Фрагменти з оперет “Фіалка Монмартру”, “Маріца” та інші
Дубравін Я.	“Я рисую”, “Бабушкина юность”	Карділльо С.	“Катарі”
Дунаєвський І.	“Дальняя сторожка”	Комітас (Согомонян С. Г.)	Сцени з опери “Ануш”, монологи: “Абрикосовое дерево”, “Журавль”
Журбін О.	“Приличный домик”	Лакалле Й. Р.	“Амапола”, танго із к/ф “Дні нашої любові”
Зацепін О.	“Песенка о медведях”	Легар Ф.	Фрагменти з оперети “Весела вдова”
	із к/ф “Діамантова рука”	Ліст Ф.	Канцона “Грезы любви”, “Как утро, ты прекрасна”, “Радость и горе”
Іорданський М.	“У дороги чибис”	Лістов М.	“Я помню вальса звук прелестный”
Крилатов Є.	“Не волнуйтесь понапрасну”	Мейербер Дж.	Фрагменти з опери “Гугеноти”
Лепін А.	“Песенка о поезде” із к/ф “Чук і Гек”	Менотті Дж. К.	Фрагменти з опери “Телефон”
Маре А.	“Парижский Гамен”	Мілан Ф.	Канцона “Город золотой”
Мінков М.	“Дождик”, “Карусель”	Моцарт В. А.	Арія Цариці Ночі з опери “Чарівна флейта”, Арія Керубіно з опери “Одруження Фігаро”
Нікітін С.	“Кораблики”, “Это очень интересно”, “Большой секрет”, “Какое небо голубое!”	Рахманінов С.	“Вешние воды”, Вокаліз, фрагменти з опери “Алеко”
Ніколаєв І.	“Маленькая страна”	Респігі О.	“Туман”, “Эхо”, “Диалог”
Острівський А.	“Пусть всегда будет солнце !”	Римський-Корсаков М.	Фрагменти з опер “Садко”, “Снігуронька”
Паулс Р.	“Песни о зверятах” (вокальний цикл), “Золотая свадьба”	Родрігес Х.	“Кумпарсита”
	“Точка, точка”	Россіні Дж.	Фрагменти з опер “Севільський цирюльник”, “Шовкові сходи”
Пахмутова О.	“Чирик-чик-чик”	Рохас Х.	“Челита”, “Кукарача”, “Над волнами”
Песков М.	“Розовый слон”	Сарасате П.	“Черный веер”
Пожлаков С.	“Скворушка прощается”	Сен-Санс К.	Фрагменти з опери “Самсон і Даліла”, Романси-“Ожидание”, “Утро”
Попатенко Т.	“Не дразните собак”	Спендіаров О.	Фрагменти з опери “Алмаст”
Птичкін Є.	“Бу-ра-ти-но”, “Про Красную Шапочку”	Флотов Ф.	Романс Ліонеля із опери “Марта”
Рибніков О.	“Мамин блюз”	Фомін Б.	“Только раз”
Стайн Д.	“Трудно быть мартышкой”	Фрільмль Р.	Мелодії із оперети “Марі Роз” (“Роз Марі”)
Савельєв Б.	“Король-победитель”, “Танцующие утята”	Хренніков Т.	“Что так сердце расстроено”, “Как соловей о розе”, “День ли царит”, фрагменти з опер “Євгеній Онєгін”, “Пікова дама”, “Юланта”
Тобіас В.	“Какой хороший дед”	Чайковський П. І.	
Туліков С.	“То ли ещё будет”, “Солнышко смеётся”, “Зима”, “Я у бабушки живу”		
Ханок Е.	“Кот - мореход”, “Что такое лужа”		
Хромущин О.	“А что у меня есть!”, “Тунга-Чанга”, “Песенка крокодила Гены”, “Песенка Мамонтенка”, “По секрету всему свету”, “Веселый барабанщик”		
Шайнський В.			
Шварц І.			
Ансамблі			
Гретрі А.	“Спор” (дуєт)	Шишкін М.	“Ночь светла”
Кос-Анатольський А.	“Зозуля” (дуєт), “Доброго ранку” (дуєт)	Штраус Й.	Віденські вальси, фрагменти з оперет “Летюча миша” і “Циганський барон”
Квінт Л.	“Музыка нашего детства” (дуєт-канон)	Шуберт Ф.	Серенада
Маркелов О.	Твори для дітей (дуєти, тріо)	Юр’єва Є.	“Над полями да над чистыми”, “Степь да степь кругом”,
Старокадомський М.	“Песенка друзей” (дуєт)		
Чічков Ю.	“Мама” (дуєт)		
Шайнський В.	“Игра” (дуєт-канон)		

Майборода П.
Матвійчук А.
Мозговий М.
Морозов О.
Мясков К.
Нечипорук Л.
Осадчий О.

Павлів М.
Печерський А.
Пілявський М.
Поклад І.
Поляковський Л.
Рожавська Ю.
Ронжин В.
Рябов М.
Спаринський О.
Тилик В.
Толмачов В.
Цегляр Я.
Шамо І.
Шаповаленко В.

Обробки пісень народів світу:
Вірменські народні пісні
Іспанська народна пісня

Твори зарубіжних композиторів-класиків:

Абаза А.
Абрагам П.
Аляб'єв О.
Аренський А.
Берг А.
Берутті А.
Бізе Ж.

Бородін О.
Брага Г.
Булахов П.

Валенте Д., Тальяферрі Е.
Варламов О.

Верді Дж.

Віла Лобос Е.
Власов С.
Гінастера А.
Глінка М.

“Ми підем, де трави похилі”,
“Гімн Києву”, “А за туманами”
“Зніми, фотограф, нас”, “Жаба”,
“Мій Києве-граде”, “Що то було?”
“Любов останньою ніколи не буває”, “Минає день,
минає ніч”
“Одна-єдина”, “Місячне колесо”,
“На Україну повернусь”, “Рідна хата”
“Пісню моя”
“Перемога” та інші пісні
“Шлях до Тараса”, “Ти – земле моя”, “Поспішайте
творити добро”,
“Червоні яблука моїх пісень”
“Свіча”, “Мандрівний журавель”
“Заметіль”
“Весняні зорі”
“Коханий”, “Крила”, “Журавки”
Вокальні твори
“Летять, ніби чайки”
“Ой, співаночки мої”
Фрагменти з оперети “Весілля в Малинівці”
“Ніжність”
“Золоті ворота”
“Квітка Ромена”
Романси, фрагменти з оперет
“Чебреці”, “Ти світи, моя зоря”, “Дніпровський вальс”
“Вальс кохання”

“Девушка”, “Ласточка”, “Заздравная”
“Недотепя”

“Утро туманное”
Фрагменти з оперети “Бал у Савойї”
“Ой, не світи, місяченку”
“Не зажигай огня”, фрагмент із опери “Рафаель”
Фрагменти з опери “Воцек”
Фрагменти з опер “Тарас Бульба”, “Пампа”
Фрагменти з опер “Кармен”,
“Шукачі перлин”, “Пертська красуня”
“Для берегов отчизны дальней”
Серенада
“Не пробуждай воспоминаний”,
“И нет в мире очей”, “Слушайте, если хотите”, “Нет, не
люблю я вас”
“Страсть”
“Вдоль по улице метелица метёт” “Красный сарафан”,
“На заре ты её не буди”
Фрагменти з опер “Трубадур”, “Ріголетто”, “Сіцилійська
вечірня”
Арія з “Бразильської Бахіани”
“Фонтану Бахчисарайского дворца”
Романси, фрагменти з кантати “Мілена”
“Не искушай”, “Сомнение”,

III клас

Обробки українських народних пісень:

Косенка В., Лисенко М.,
Надененко Ф., Стеценко К.

“Іхав козак за Дунай”, “Ой, на горі та жінці жнуть”,
“Мала баба три сини”, “Подольночка”, “І шумить, і
гуле”,
“На вулиці музиченька грає”, “Дівка в снігах стояла”
“Та й орав мужик край дороги”

Твори українських композиторів-класиків:

Вериківський М.
Купчинський Р.
Лисенко М.
Січинський Д.

Пісні для дітей
“Ярема”, “Із сиром пироги”
Фрагменти з опери “Зима і весна”
“Земле моя”

Твори сучасних українських композиторів:

Батюк П.
Білаш О.
Довженко В.
Івасюк В.
Кириліна І.
Кушнір Н.
Левинський О.

“Тихо над річкою”
“Впали роси на покосі”
Пісні для дітей
“Ліхтарики”
“Лелеча доля”, “Новорічна ніч”
“Дарунок рідної землі”, “Попелюшка”
“Пісенька Червоної Шапочки” з радіопостановки за
казкою Ш.Перро
“Цей чарівний світ”
“Квітка - веселинка”
“Домашній зоопарк”
“Лелека, лелека”, “Берізка”,
“Весна-весняночка”
“Школярочка”
“Заціла в долині”
Колискова
“Ходить сон”

Мігай А.
Пілявський М.
Подвала В.
Рожавська Ю.

Ронжин В.
Філіпенко А.
Чембержі М.
Шамо І.

Обробки пісень народів світу:

Італійська народна пісня
Польська народна пісня
Фінська народна пісня

“Танцуй же”
“Каролинка”, “Кукушка”
“Коричневый орех”

Твори зарубіжних композиторів-класиків:

Калінін А.
Моцарт В. А.
Прокоф'єв С.
Чайковський П.
Шуман Р.

“Музыка”
“Детские игры”
“Болтуня”
“Мой Лизочек”, “Колыбельная в бурю”, “На берегу”
“Маленький соенок”

Твори сучасних зарубіжних композиторів:

Антонов Ю.
Гладков Г.
Дубравін Я.
Дунаєвський І.
Сфімов Т.
Жарковський Є.
Зацепін О.

“Зоопарк”
Пісні з м/ф “Бременські музиканти”
“Минор и мажор”
“Капитан, улыбнитесь!”
“Помогите Кенгуру”
“Весельный турист”
“Волшебник-недоучка”